

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Τίτι διαφέρουσι γένεσις κὶ ἀλλοίωσις.

Ἐπειδὴ δὲ ἐρηται ὡς ἰστέως, εἴ ἐστι, κὶ τί ἐστι, κὶ πῶς ἐκ ἐπιλείπει ὑδρωπάτε, λέγομεν ἤδη τί διαφέρουσι γένεσις κὶ ἀλλοίωσις, φασὶ γὰρ ἑτέρας εἶναι ταύτας τὰς μεταβολὰς ἀλλήλων, τίτι δὲ ἔστω, φανερόν ἐστι τοῖς εἰδόσιν, ὅτι δυοῖν πραγμάτων ἕσσης τῆς μεταβολῆς, τῆτε ὑποκειμένους κὶ τῆ πάθος, ὃ ἐν ὑποκειμένῳ ἐστι, κὶ λέγεσθαι πέφυκε κατ' ἐκείνους, ἀμφοτέρων γὰρ ἡ μεταβολὴ ἐστι, καὶ τοῖ τῆ μὲν πάθος ὡς ὄρε, τῆ δὲ ὡς ὑποκειμένους δεκτικῆ τῆ ἐναντίων, κὶ δυναμῶς μεταβάλλειν ἐκ τῆ ἐναντία εἰς τὸ ἐναντίον. ἡ μὲν οὖν μεταβολὴ ἐν τοῖς πάθεσιν, εἴτε ἐναντίοις κατ' ἄκρον, εἴτε μεταξύ τῆ αὐτῆ ὑποκειμένουσ ἀιδητῆ ὑποκειμένους, ἀλλοίωσις ἐστιν. οἷον ἐπειδὴ τὸ σῶμα τὸ αὐτὸ ὑποκειμένους κὶ τὴν αἰδήσιν ἐκ τῆς ὑγείας εἰς νόσον μεταβάλλει, καὶ ὁ χαλκὸς ὁ αὐτὸς γε μὲν κὶ τὸ εἶδος ἐκ τῆ σρογγύλες γένεται γωνιοειδῆς ἀλλοιῶσθαι φασὶ. ὅταν δὲ τὸ ὑποκειμένους μὴ ὑποκειμένους τὸ αὐτὸ κὶ τὴν αἰδήσιν, ἀλλὰ μεταβάλλει ὅλον κὶ τὴν εἰδικὴν αὐτῆ φύσιν, γένεσις ἐστι τὸ τοιαῦτον. οἷον ὀπλίωκα ἐκ τῆς γονῆς πάσης αἶμα γίγνεται, ἢ ἐξ ὑδατος ἀήρ, ἢ ἐξ ἀέρος παντὸς ὑδωρ, τὸ γὰρ ὑδωρ θερμανθῆν ἠλλοιῶσθαι φασὶ, τὸ αὐτὸ γὰρ ὑπέμεινε κὶ τὴν αἰδήσιν, ἠρέσθαι δὲ, εἰς ἀέρα μεταβαλὸν κὶ τὸ ὅλον, ὅλον γὰρ ἐχ ἡ ὕλη μόνη ἀμετάβλητος ἔσα, ἀλλὰ τὸ συναμφοτέρων. δοκεῖ δὲ τῆτο καὶ τοῖς πολλοῖς εὐλογον. γένεσιν γὰρ λέγουσι τὴν ἐξ ἀναιδητῆ εἰς αἰδήτον, ἢ ἀφῆ, ἢ πάσαις ταῖς αἰδήσεσι μεταβολῆν, φθορῶν δὲ τὴν ἐξ αἰδήτῆ εἰς ἀναιδητον. οἷον ὅταν ὑδωρ ἐξ ἀέρος γένεται, γένεσιν ἤδη τὸ τοιαῦτον τομίζουσιν, ὅταν δὲ ἐξ ὑδατος ἀήρ, φθορῶν.

Ἀπορήσειε δ' αὐτίς, εἰ καθάπερ ἐν ταῖς ἀλλοιῶσεσι τῆ αὐτῆ μόνους ὑποκειμένους ἀιδητῆ ὄντος, ἡ μεταβολὴ κὶ τὰ πάθη γίγνεται μόνον, ἔτω κὶ ἐν ταῖς ἠρέσεσι μεταβάλλοντος τῆ αἰδήτῆ ὑποκειμένους, ἐνδέχεται ὑποκειμένους πάθος τὸ αὐτὸ ἐναντιώσεως, ἐν τῆ ἠρομῶν, καὶ φθορῶν. εἶοικε τοιγαροῦν ὡς ἐνδέχεται τὰ αὐτὰ πάθη μόνους ἐν τῆ ἠρομῶν, ἀπερ ἦσαν ἐν τῆ φθορῶν, εἰ ἀμφω τύχοι τὸ, τε γινόμενον καὶ τὸ φθορῶν διαφανῆ, ἢ ψυχρά. ἐ γὰρ δεῖ θάτερον πάθος εἶναι εἰς ὃ μεταβάλλει, τῆ αὐτῆ ἀμφοτέρων ὄντα δεκτικῆ, οἷον τῆτε ἀέρος κὶ τῆ ὑδατος

ὕδατος ὄντων, ἐκ ἀνάγκη ἐξ αἰρος ὕδατος γινόμενα τὴν ὑγρότητα μεταβάλλειν εἰς ψυχρότητα. εἶδ' ἂν μὴ καὶ τὸ ὅλον μεταβάλλῃ τὸ ὑποκείμενον, ἀλλ' ἐξ ἑτέρου εἰς ἕτερον πάθος, ἔσαι ἀλλοιώσεις. οἷον ὁ ἀνθρώπος δὲ πλωίκα φθείρεται καὶ τὸ μουσικόν, γίνεται δὲ ἄμυσος, ὁ δὲ ἀνθρώπος ὑπομῖναι τὸ αὐτὸ καὶ τὴν αἰδήσιον. εἰ μὴ οὐκ τὰ ἀνθρώπου μὴ πάθος ἢ καθ' αὐτὸ ἢ μουσικὴ καὶ ἢ ἀμυσία, ἀλλ' εἰδικαὶ διαφοραὶ, ἢ αὐτὸ μὴ ἀμύσει γένεσις, τὰ δὲ μουσικὴ φθορά. νῦν δὲ πάθος ὅστις ἢ μουσικὴ καὶ ἢ ἀμυσία τὰ ὑπομύοντος ἀνθρώπου, διὸ ἢ κατ' αὐτὰς μεταβολὴ ἀλλοιώσεις ὄντι. τοιγαροῦν τῆς τε μουσικῆς καὶ ἀμυσίας παθῶν ὄντων ἀνθρώπου, ἢ μὴ ἀπλῶς, ἀλλ' ὡς συστατικῶν τὰ μουσικῆ, καὶ ἀμύσει ἢ τῆς μεταβολῆς γένεσις λέγοιτ' αὐτὴ καὶ φθορά. ὅταν μὴ οὐκ καὶ τὸ ποσόν ἢ ἢ μεταβολὴ τῆς ἐναντιώσεως, αὐξήσις μὴ ὅστις ἐκ σμικρότητος εἰς μίγξις, φθίσις δὲ ὅταν ἐκ μεγέθους εἰς σμικρότητα μεταβάλλῃ, ὅταν δὲ καὶ τὸν ὅσον, φθορά, ὅταν δὲ καὶ τὸ πάθος καὶ τὸ ποῖον, ἀλλοιώσεις, ὅταν δὲ μηδὲν ὑπομῖναι αἰδήσιον, ἢ πάθος, ἢ συμβεβηκός τί ὄντι ὅλως, καθὸ ἢ μεταβολὴ γένοιτο, γένεσις τῆς καὶ φθορά. καὶ μὴ οὐκ τὰς ὅρων αὐτῆς ὄντι ἢ διακρίσεις πάσης μεταβολῆς. τῆς γὰρ αὐξήσεως καὶ φθίσεως ὅροι τὸ μέγα καὶ μικρόν, τῆς δὲ ἀλλοιώσεως ἢ καὶ πάθος ἐναντιότης, τῆς δὲ φθορᾶς ἢ καὶ τὸν ὅσον, τῆς δὲ γένεως ἢ ἀντίφασις, τὸτε ὄν καὶ μὴ ὄν, ἢ ἐκ ἑσὶ θάτερον πάθος, καθὸ ἢ μεταβολὴ γένοιτο μηδαμῶς ὑπομύοντος τὸ ὅλον. κατὰ δὲ τὸ ὑποκείμενον πάλιν διακρίνονται, ὅτι τῆς γένεως καὶ φθορᾶς ὑποκείμενον ὄντι μάλιστα καὶ κυρίως ἢ ὕλη, τῆς δὲ ἄλλων μεταβολῶν ἕτερον μάλιστα ἢ πρώτη ὕλη. ὅτι πάντα τὰ ὑποκείμενα δεικτικά ἐναντιώσιον ὄντι τὴν πρώτην ὕλην ὄντι, κυρίως δὲ ὑποκείμενον τὸ συναμφοτέρων, καὶ ὅτι ἐνεργεία ὄντι. ὅτι μὴ οὐκ γένεως καὶ φθορᾶς εἴτε ὄντι, καὶ πῶς ὄντι, καὶ ὅτι ἀλλοιώσεως, τίποτε διαφέρουσιν ἀλλήλων, καὶ τί ὄντι τῶν ἑκάτερον τῶν διακρίσθαι τὸν ἕτερον.

ΖΗΤΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ.

Πότερον, ἢ γένεσις διαφέρει τῆς ἀλλοιώσεως;

Δ Οκεῖ δὲ μὴ διαφέρειν τὴν γένεσιν τῆς ἀλλοιώσεως. εἴρηται γὰρ διακρίσθαι ταύτας ἀλλήλων, ὅτι τῆς μὲν ἀλλοιώσεως τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεία ὄντι, τῆς δὲ γένεως δυνάμει μόνον. τῆς δὲ ἐκ ἀλλο-

θές. κὶ γὰρ κὶ ἡ πρώτη ὕλη ἔχει καθ' ἑαυτὴν τὸ ἐνεργεῖν εἶναι, καὶ
 μὴ μόνον δυνάμει. ἐπειδὴ γὰρ ἡ ὕλη τῶ εἶδος ὅσιν αἰτία ἐν λόγῳ ὑ-
 λικῆς αἰτίας, ἀδυνατὸν ἐστὶ πρὸς τῶ εἶδος μόνον ἐπιλαμβάνειν τὴν ὕ-
 παρξιν, καὶ μὴ καθ' ἑαυτὴν εἶναι ἐνεργεῖα. δῶτερον, ὡς ἔθρον ἐστὶ
 τῆς ἕσας τῶ αἰδητῶ ὑποκειμένη τὰ πάθη, ἕως ἐκτός ἐστὶ τῆς ἕσας τῆς
 ὕλης τὰ εἶδη. τίνος οὐκ ἔνεκα τῶ μὲν εἶδος τὴν μεταβολὴν γένεσιν
 φανερὸν, τῶ δὲ συμβεβηκότων ἀλλοίωσιν; τρίτον, ὁμοίως ἢ ἀλλοίωσιν,
 κὶ ἡ γένεσις ἐκ τῶ ἐναντίων ὅσιν εἰς τὰ ἐναντία μεταβολή, κὶ ἐξ ὑ-
 ποκειμένης εἰς ὑποκείμενον, μηδαμῶς ἄρα διαφέρουσι. δεῖ τοιγαροῦν εἰς
 ἀντίθεσιν τῶ εἰρημύων ἐνστάσεων εἰδέσθαι τῶς ὁρισμῶς γένεσιν καὶ
 φθορᾶς καὶ ἀλλοίωσεως. γένεσις ἔν ἐστὶ μεταβολὴ ἐκ μὴ ἕσας εἰς οὐ-
 σίαν. φθορὰ δὲ ἐξ ἕσας εἰς μὴ ἕσιν, τὸ δὲ μὴ ἕσιν σημαντικόν
 ἐστὶ τῶ δυνάμει ὄντος καὶ αὐτῆς τῆς ὕλης. ἀλλοίωσις δὲ ἐστὶ μεταβολὴ
 τῶ αὐτῶ ὑπομένουτος αἰδητῶ ὑποκειμένη κατὰ τὰ πάθη, ὧν ὑποτεθει-
 μένων πλείους εἰσι διαφοραὶ μεταξύ γένεσιν καὶ ἀλλοίωσεως, ὧν ἡ πρώ-
 τη γινώσκῃ τις ἐστὶ ἐν ἑτέροις γένεσι κατὰ τὰς μεταβολὰς ταύτας,
 λαμβάνεται δὲ ὑπὸ τῶ εἰς ἕν ὄρον. τῆς μὲν γὰρ γένεσιν ὄρος τὸ
 κατ' ἕσιν εἶδος, τῆς δὲ ἀλλοίωσεως τὸ συμβεβηκότα, καθάπερ δὲ γέ-
 νει τῶ συμβεβηκότων ἢ ἕσιν διαφέρει, ἕτω τοι καὶ τῆς ἀλλοίωσεως ἢ
 γένεσιν. δῶτερον, ἢ διαφορὰ λαμβάνεται ὑπὸ τῶ ἐξ ὧν ὄρον. ἢ γὰρ
 ἀλλοίωσις ἐστὶν ἐξ ὑποκειμένου, καὶ ὑπὸ τῶ ἐναντίου, ἢ δὲ γένεσις ἐκ
 μὴ ὑποκειμένου καὶ ἐξ ὄρου ἀντιφατικῶ. ὅθεν ἢ μὲν γένεσις ἐκ μὴ ἀν-
 θρώπου εἰς ἀνθρώπον ἐστὶν, ἢ δὲ ἀλλοίωσις ἐκ μέλανος εἰς λευκόν. ση-
 μείον δὲ τῶ, ὅτι τῆς ἀλλοίωσεως ὁ ἐξ ἕν ὄρος ὁρισμῶς αἰεὶ ἐστὶν. ἢ
 γὰρ κατὰ θερμὸν ἀλλοίωσις ἐκ ψυχῶ, κὶ ἢ κατὰ λευκόν ἐκ μέλανος,
 ἢ μεταξύ. ἐν δὲ ταῖς γένεσιν ἀόριστος ἐστὶν. ἐνδέχεται γὰρ πῦρ ἐξ
 αἴρος, ὁμοίως κὶ ὕδατος κὶ γῆς, ἢ ἄλλου τινὸς γένεσιν. ὅθεν ὁ τῆς γέ-
 νέσεως ἐξ ἕν ὄρος τῆ σερήσει δηλεῖται, ἢ ὅτι ἐν μὲν ἀλλοίωσει κυρίως
 ὅσιν κίνησις κατὰ σωῆχειαν διεξοδουμένη ἐν χρόνῳ, ὅθεν ἀμφότεροι
 τῶ ὄρον ἐν ὑπάρξει εἰσὶν, ἢ δὲ γένεσις ἐν ἀκαρεῖ νοημένη μεταξύ ἀν-
 τιφάσεως θεωρεῖται. τρίτη διαφορὰ γένεσιν καὶ ἀλλοίωσεως ἐστὶν, ὅτι
 γένεσιν μὲν ὑποκείμενον ἢ πρώτη ὕλη, ἀλλοίωσεως δὲ τὸ συσσωρευμένον,
 ἐν γὰρ τῆ γένεσιν τὸ συσσωρευμένον ἐκινεῖται, τὸ γὰρ κινεῖται τὸ αὐτὸ
 ἐφείλει κενημένον εἶναι, ἐν δὲ τῆ γένεσιν τὸ μὲν κενημένον ἐφθά-
 ρη, τὸ δὲ γινόμενον ἐκ τῶ πρότερον. τετάρτη διαφορὰ ἐστὶν, ὅτι τῶ λό-
 γῳ τῆς ἀλλοίωσεως ἐγκλείεται ἢ κατὰ συνεχῆ διαδοχικὴν κίνησιν ὅσιν τὸ
 εἶναι ἐξ ἐναντίου εἰς ἐναντίον, ὅθεν κὶ ἐν χρόνῳ ἐστὶ, τῶ δὲ λόγῳ τῆς
 γένεσιν ἐκ ἀνάγκη συσσωρευμένον κίνησιν ἐν χρόνῳ, σώζεται

ἢ κατὰ πάθος κίνησις διχῶς ἐνδέχεται διαιρεῖσθαι κατὰ τὸ ὑποκείμενον αὐτὸ, ὃ κινεῖται, καὶ καὶ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον τῆς ἐπιγνομένης ποιότητος. ὅθεν, ὡς περὶ φανερὸν οἶον τὰ σίδηρον διὰ δακτύλους θιρμὸν εἶναι, τὸ δὲ λοιπὸν αὐτῆ ἀλλοιώτου ὑπομεῖναι, εἶναι δὲ θιρμὸν ἢ ἀκρωσ, ἢ μτειῶσ, ἔτι λέγομεν καὶ τὴν ἀκωκίαν μόνον θιρμαίνεσθαι, ἀλλ' ἔτι ἅπαντα, καὶ μᾶλλον, ἢ ἥττον θιρμαίνεσθαι ἀναλόγως, ἢ τῆ τῆ ποιούτος σφοδρότητι, ἢ τῆ τῆ χρόνῳ μήκει. ἐφ' ὅσον ἔτι ἢ ἀλλοιώσις θιρρεῖται κατὰ τὰ μέρη τῆ ὑποκειμένης, ἀρχεται μὲν τοι ἀφ' εἶδὸς ἐλαχίστου μέρους διαιρεθῆναι μὴ δυναμῶσ, ἔτι λόγῳ τῆς ποσότητος ἀχώριστον ἐχέσθαι. εἰδῶμα τὴν εἰς ἀπειρον διαίρεσιν, ἀλλὰ τῆ λόγῳ τῆ εἶδὸς ὅρου ἐχέσθαι μεγέθους καὶ σμικρότητος, διεξοδεῖται, ὅμως συνεχῶσ τῆ ἐχόμενῳ μέρους ἀπὸ μὲν τὸ πρότερον ἀλλοιωμένης μηδεμίῳσ ἐν τῆ μεταξύ γνομένης ἢ ρεμῆσιως. δεικνυται δὲ τὸ ρηθῆναι ἐναργῶσ. τὸ δὲ ποιῶν ἐγγύσ γιγνόμενον τῆ πάχοντος ἐξ ἀνάγκης ἐνεργεῖ, καὶ ἔπαύεται τῆς ἐνεργείας, πρὶν ἢ μεταβάλλειν τὸ πάχον ὅλως. τῆ ὑδατος τοῖνου πελάσωντος τῆ πυρὸς, καὶ θιρμανθῆναι τῆ φράσῃ ἐλαχίστου, ἀνάγκη ἢ συνεχῶσ καὶ ἀκολούθως μὲν τὸ φράσῃ θιρμανθῆναι τὸ ἐχόμενον μέρος, ἢ πεπαύθαι ἐν χρόνῳ τινὶ τὴν κίνησιν τῆ ποιούτος, ὡς ἀληθῆσ εἶναι ἐν ἀπὸρῆ χρόνῳ τὸ ποιῶν μὴ κινεῖν ἐγγύσ τῆ πάχοντος γεγονός. τῆτο δὲ ἀποπον.

Πρόδειξ, ὅτι εἰ μὴ συνεχῆσ ἢ ἢ ἀλλοιώσις, ἔκ τῆ μία, ἀλλὰ πολλὰ, καὶ τοι ἐν τῆ αὐτῆ χρόνῳ, καὶ ἐν τῆ αὐτῆ ὑποκειμένης γνομένη. ὁμοίως ἐφ' ὅσον ἢ ἀλλοιώσις θιρρεῖται καὶ ἀπὸσιν καὶ ἐπίταισιν, καθὰ δηλαδῆ οἶον τὸ θιρμανόμενον ἐκ τῆ ἥττον θιρμῆ γίνεται μᾶλλον θιρμὸν συνεχῆσ ὅσιν, καὶ καὶ διαδοχῶσ ἀδιακόπως ἐς ἀκρον πειραίνεται, μὴ γνομένης ἐν τῆ μεταξύ παύσειως, ἢ δὴ τοῖσ αὐτοῖσ λόγοισ δεικνυται. τῆ δὲ πάχοντος πλησίον ὅν τὸ ποιῶν, ἐσ' αὐ ἢ δικτικῶν τῆς τῆ ποιότητος, ἔκ τῆ αἰτίας τῆς αὐτῆ ἐνεργείας παύεται τὸ κινεῖν, καὶ μὴ συνεχῶσ ἀλλοιοῖ τὸ πάχον. ἀπαυτῶμεν ἔτι φράσ τῆς ἐνστάσεισ. καὶ φράσῃ μὲν τὸ ρηθῆναι ὑπὸ τῆ Φιλοσόφῳ χάραν ἔχει ὅπῃ τῆς ἀρχομένης ἀλλοιώσειως, ἢτισ πολλὰκισ ἔ μόνον ἐπ' ἐλαχίστου τινὸς μέρους, ἀλλὰ καὶ ἐφ' ὅλης ἐπιφανεῖας ἀφρόσ γίνεται, ὅπῃκα καὶ τὸ ποιῶν ὅλῳ μεγέθει ἀπτηται τῆ πάχοντος. τῆκαῖτα δὲ ἀφρόσ ἀλλοιοῖται πάντα τὰ μέρη, ὡσ ἢ τῆ τὸ ποιῶν. ἀλλὰ κἄνταῦτα βαθύτερον ἢ ἐνεργεῖα βαίνουσα κατὰ συνεχῆσ ἀλλοιοῖ τὸ ὑποκείμενον. φράσ δὲ τὸ δῶτερον φανερῶσ, ὅτι ὡσπερ ἔδ' ἐν τῆ συνεχῆσ σώματι τὰ σημεῖα ἐνεργεῖα εἰσιν ἀπειρα, ἔτιωσ ἔδ' ἐν τῆ χρόνῳ τῆ νυῖ, ἀλλὰ δυναμῆ μόνον ὄντα μετὰ τῆ διαίρεσιν ἐνεργεῖα τίθεται. ὡσ περαπωτικὰ τῆ διαιρουῖτων μέρων.

Τῆς κατὰ Ἀριστοτέλη τῆς πραγμάτων ὕλης σωτόμοσ θωρεία.

Ὡς ἡμῖν δῆλον γέγονε τοῖς τῷ Φιλοσόφῳ τῶν λέξιν ἀκριβῶς αἰ-
χιδύουσιν, οἷα κρηπίδες καὶ πάσης μεταβολῆς ἢ ὕλη, μάστιγα
δὲ τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀλλοιώσεως, ἂν εἰδέναι προθυμύμεθα τὸς δεισμὸς.
ἐπειδὴ τοιγαρὶν ἀμήχανόν ἐστι διαγνῶναι τίτε εἰσὶ, καὶ πῶς εἰσὶ γούσις
καὶ ἀλλοιώσις τοῖς ἀγνοῦσι τῶν πρώτων ὕλιν, ὡς ὁ Φιλόσοφος πρώτος
θρησάσας τῶν γούσις καὶ ἀλλοιώσις ἀκριβῶς ἐξέφηνεν, ἀλλὰ μὴ μόνον
ὡς οἱ πάλαι σκιωδῶς, ἀνάγκη καὶ ἡμῖν τοῖς αἰρημένοις διηρμηνύσαι τὰ
τῷ Φιλοσόφῳ σωτόμοσ μὲν, ἀλλ' ὡς μὴ τῇ βραχύτητι συγχίαι τὸν
λόγον, τὰ θεὸς τῶν ὕλιν ἀπατύξαι, ἐξ ἧς γίνεταί τὰ ὄντα, καὶ εἰς
ὡς ἀπόλυται. ὅπως αὖ ἐγνωσμένης τῆς τοιαύτης αἰτίας τίς ἐστὶν ἢ καὶ
Ἀριστοτέλη τῆς πραγμάτων γούσις καὶ φθορὰ διαγινώσκειν ἔχοντες.
ἀναγκαῖα τοίνυν ἢ ὕλη ὡς αἰετὸς εἰς σύστασιν ὕψω καὶ εἰς γούσις τῆς ἐν
τῷ Κόσμῳ φθορῆς, ἀλλ' ἀείδιος ὕστα, καὶ ἐλλειπιστάτη φύσει ἀγνωστός
ἐστὶ, καὶ μὴ ῥαδίᾳ σωκενοῖσθαι. πῶς γὰρ αὖ τις αὐτῶν δεῖσται τῇ
φύσει ἀδιάφορον ὕστα καὶ ἀδιώριστον; πῶς δὲ τῶν ὡς θελαβωμῶν τὸν
αἰετὸς ὡς προσωπεῖα τὰ εἶδη ἡμφισμύλιν, καὶ μηδαμῇ μηδαμῶς ὑπάρχε-
σαν καθ' ἑαυτῶν; ὅθεν ἔθραυμασθόν, εἰ ποσῶν ὡς θεριῶν αἰτία γέγονε
τοῖς φυσιολογῶσι, ἵνα μὴ τοίνυν συγχύσει τῷ λόγῳ τὸν αὐτῆς γνώσις
μᾶλλον σωθεολάστωμῳ, πρώτον εἰ ἐστὶ σκιώμεθα, δεύτερον τί ἐστὶ,
τρίτον ὅποια τίς ἐστὶ, καὶ τέταρτον διατί ἐστὶ. ζητῶσι τοιγαρὶν τὸ εἰ ἐστὶν
ἢ ὕλη, ἀνάγκη πρότερον εἰδέναι πῶσα τὰ τῆς ὕλης σημαίνόμεθα, καὶ
καὶ τίνα σημασίαν ἢ ὕλη θεωρεῖται ἡμῖν. σημαίνει τοίνυν ἢ ὕλη ὅ-
τιαν δυνάμει ἐστὶ καὶ ἐτέρῳ ὑπόκειται, ἢ παρ' ἐτέρου τελειῖται. διὸ
τὸ τῆς ὕλης ὄνομα εἰσὶν ὅτε ὡς τὰ Φυσικὰ σώματα ἔμνον τοῖς νοη-
τοῖς ὕσι, ἀλλὰ καὶ αὐτοῖς τοῖς αὐλοῖς καὶ τὸν θεῖον Πλάτωνα προσά-
ποδίδοται. διττὸν ἔν ἐστὶ τὸ γούσος τῆς ὕλης, τὸ μὲν αἰσθητὸν, τὸ δὲ νοη-
τὸν, πῶτο δὲ πάλιν διττὸν ἐστὶν, ἢ Μαθηματικόν, τὸ ὡς ὅπσητὸν τῆς Μα-
θηματικῆς γνώσεως ἐβδόμῳ τῶν μὲν τὰ Φυσικὰ, μορίῳ λέ. καὶ ὀγδόῳ, μορίῳ
εἰ. νοητῆ ὕλη λέγεται. τὰ γὰρ Μαθηματικὰ, εἶδη ἐν ὕλη πάντως νοη-
ται, καὶ τοι μὴ τῇ αἰσθητῇ ὕλη, οἷον χαλκῶ, ἢ χρυσῶ, ἢ τινι τοιαύτῳ,
ἐστὶ δὲ ὕλη ὡς τῶν μαθηματικοῖς, οὐ μόνον αὐτὸ τὸ ἀντικείμενον,
ἀλλὰ καὶ τὰ μέρη τῶ ὅλα, οἷον τὰ τετραγώνη τὰ δύο τρίγωνα, ἢ τὰ
νοητὰ Πνεύματα κατὰ τινὰς τῶ Θεολόγων ὑπὸ τῆς ἀνωτέρω τελειομῶρα
καὶ τῶ νόησι. διὸ καὶ σωματικώτερα λέγεται, ὅσα μᾶλλον ἀφίσταται

τὰ θειοτάτα, καὶ τοι τοῖσιν τι σημαίνουσα ἑδαμῶς εὔρηται καὶ τῷ Ἀ-
 ριστοτέλει πῶς ὕλην. αἱ δὲ νοεραὶ εἰσὶ αὐταὶ ἑαυτὰς νοῦσι μηδενὸς τῷ
 ἔξω ἀντιλαμβανόμεναι. τῷ δὲ ἡμιτέρῳ τῷ προσήκει τὸ τῆς ὕλης ὄνομα
 καὶ Ἀριστοτέλης διδάσκει. δεκτικὸς γὰρ ἔστι τῷ νοητῷ ὡς εἴρηται τεί-
 περ καὶ ψυχῆς, μοδίῳ ἔκτω. ἀλλ' οἱ καὶ Πλάτωνας καὶ ὅπως δηλοῦται
 ἀτελέστερα πρὸς τὸ τελειότερον ἀναφέροντας ὕλην ὀνομάζουσι, ὅθεν ὕλην
 λέγουσι τὸν δημιουργικὸν Νεὺν, ὡς πρὸς τὸ θειότατον, καὶ αὐτὸ δὴ τὸ ε-
 γαθόν. ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ δημιουργικὰ νοῦς ὕλην προσαγορεύουσι τὴν
 ψυχὴν. ἔτι δὲ ἐν τῷ τῷ ἀπειρον ὕλην λέγουσιν ὅριστον ταῖς πέρασι
 τῷ ἰδεῶν, καὶ πάλιν ἐν τῇ ψυχῇ ὕλην φασὶ τὸ ἀπείρον ὡς ὅριστον
 ὅροις, παντοίων λόγων καὶ διαστάσεων εἰς σωμάτων προαγωγῆν. καὶ περ
 ὁμωνύμως λαμβάνουσιν ὅτι τῷ τοῖσιν τὸ τῆς ὕλης ὄνομα, ἑξαιρέτως
 μὲν ἐπὶ τῷ κοινῷ Κόσμῳ τῷ ἰδεῶν, ἀτελῶς δὲ ὅτι τῷ αἰδητῷ τῷ σω-
 μάτων, καὶ μέσον τινὰ ἔσπον ὅτι τῷ ψυχῶν κόσμῳ. ὁμοίως δὲ
 καὶ ἡ τῷ αἰδητῷ ὕλη πολλαχῶς λέγεται. ἢ μὲν τῷ αἰθερίων σωμά-
 των ὡς ὑποκείμενον τῷ λογικῶν καὶ ἀθανάτων εἰδῶν, καὶ μὴ δεκτικὴ
 τῷ ἐαυτῶν, ἢ δὲ τῷ ὑπὸ ὡς τῷ ἐαυτῶν ἀπείδεικτος πάσης ἐστὶ
 μεταβολῆς ἀρχὴ καὶ πηγὴ, ἥτις τῷ μὲν συμβεβηκότων ὑποκείμενον ἔστι
 μὲν τῷ εἶδος, αὐτῷ δὲ τῷ καθ' ἑαυτῷ, καθὰ καὶ ἡ ὕλη λέγεται κυ-
 ρείως. κοινότερον ἔν τῷ ὕλη ἢ πρῶτη ἔστιν ἢ ἀείδιος, καὶ μηδὲν ἐντελε-
 χεία ἔσα, ἢ δεύτερα, ἥτις προσεχέστε ἐστὶ καὶ πόρρω. πόρρω μὲν, ὡς
 τὰ στοιχεῖα, προσεχεῖς δὲ, ὡς οἱ ἀτμοὶ καὶ ἀναθυμιάσεις τῷ μετέωρον,
 καὶ ὡς τὰ ἐντελῆ μικτὰ τῷ ζώων, μᾶλλον δὲ προσεχέως ὡς τὰ ὄργα-
 νικά μέρη τῷ ζώων, καὶ αὐτὰ δὴ τὰ ἀπλά σώματα ὕλη τῷ πάντος ὄρ-
 θῶς λέγεται. τοιγαρὲν ἡ πρῶτη ὕλη ὡς εἴρηται τῷ Φιλοσόφῳ τετάρ-
 περ καὶ ἑρατῷ, μοδίῳ λ ζ'. τέσσαρα διαιρεῖται καὶ τὰς πρῶτας ποιοτή-
 τας, αἱ τινες εἰς τέσσαρα στοιχεῖα τῷ ὕλην διανέμονται, καὶ θεωρεῖται
 τριχῶς, ἢ καθ' ἑαυτῷ ἀπλῶς, ἢ καθὸ δεκτικὴ ἔστι τῷ εἰδῶν, ἢ ὡς
 ἐργεῖα εἰδοπέποιμηται. θεωρήσασθαι ἔν αὐτῷ πρῶτον καθ' ἑαυτῷ,
 ἐπειδὴ γὰρ τὸ τῆς ὕλης ὄνομα τοῖς λοιποῖς ἅπασιν προσήκει καθ' ὁ-
 μοιότητα τινὰ, ὡς ἐχέουσι πρὸς τὴν πρῶτην ὕλην, ταύτης ἀκρίβως
 ἐγνωσμένης, καὶ τὰ παρ' αὐτῆς εἰληφῶτα τῷ ἐπανυμίας ἀνάγκη μὴ
 ἀγνοεῖσθαι.

Περὶ τῷ ὀνομάτων τῆς πρῶτης ὕλης.

Πολλοῖς ὀνόμασιν ἡ ὕλη προσηγόρεται, ἅτε δὴ μὴ ἔχουσα τὸ εἶ-
 ναι ὀρισμῶν. λέγεται ποίνω ὕλη καθὸ γίνεταί τὰ ὄντα ἐξ

ὑλης ὀνόματι καὶ πλείω τύπων· ταύτῃ γὰρ οἱ πάσαι ἕσται ἀπλῶς, καὶ ὅν καὶ φύσιν ὀνόμαζον, καὶ ἀνάγκαιον, ὡς ἔσται τὰ πάντα ἐνεργεία, ἄλλως δὲ καὶ ἄλλως φαινομένη τῇ τῶν χημάτων ποικιλίᾳ, παρὰ δὲ τοῖς περιπατητικοῖς ταυτὶ τὰ δύο ἐν συνηθείᾳ μᾶλλον εἰσιν, ἢ ὑλη καὶ τὸ ὑποκείμενον.

Ὅτι ἐξ ἀνάγκης ἐστὶν ἡ ὑλη.

Τῆν τις ὑλης ἀνάγκην ἄλλατε πολλά· δηλοῦσιν ἡμῖν καὶ ταῦτα μάλιστα· πρῶτον ἐπειδὴ τὸ ποιεῖν ὡς λέγεται πέμπτον καὶ ἐνάτῳ τῶν μὲν τῶν Φυσικῶν ἀρχῆ ὅθεν ἄλλο μεταβάλλεται, ἀνάγκη ἐστὶν ἐφ' ὅσον τοῖς καὶ φύσιν λογισμοῖς συσχεῖται δυνάμει, Παντὸς ποιῆντος προϋποτιθέσθαι τι ὑποκείμενον, μεταβληθῆσθαι παρ' ἐκείνου δυνάμει, ἄλλον γὰρ ἔμεμαθήκαμεν παρὰ τῶν φυσιολόγων ὀρισμὸν τοῦ ποιῆντος. Δεύτερον πάντῳ τὸ ποιεῖν ἐξ κινήσεως ποιεῖ, ποίησιν δὲ αὐτὴ κινήσεως ἐκ οἴδαμεν ἐκ τῆς φύσεως, ἀνεκμύλωτος γὰρ ὅθεν ἢ ἀπόρητος ἐξ τῶν λόγων πλάσις σιβωμῆ τῇ πίσει καὶ ὁμολογημῆ, ἀλλ' ἔκαταλαμβανομένη τῆς γνώσεως· ἐπειδὴ τοιγαρὶν ἡ κίνησις ἐκ ἐν τῷ ποιῆντι ἐνεργεί, ἀλλ' ἐν ἑτέρῳ ὅθεν ὑποκειμένη δέεται· διὸ δὴ καὶ ἐπιτέχεια τῶν δυνάμεων ὅντος ἢ τοῦτον ὀρίζεται, τί δὲ ἐστὶ τὸ δυνάμει ὄν, ἢ περ ἢ ὑλη; ὡς ἀνάγκη πάσης κινήσεως προϋποκείσθαι τὴν ὑλην, ἢ ἀναρῆν τὴν τῶν πραγμάτων ὀρισμῶν, ἔς οἱ πάσαι καὶ τοῦ ὁμοφάνως ὑποδέχονται. Τρίτον πάντῳ τὸ γιγνόμενον γινώσθαι δυνατὸν ἔσθαι, τὸ δὲ δυνατὸν εἶναι ἢ ὑλη ὅθεν, ἵνα μὴ φῶμεν τὸ μηδὲν εἶναι δυνατὸν γινώσθαι. Τέταρτον τὸ γεγονὸς ἢ ὅπως γέγονεν ὅλον, καὶ μηδὲν αὐτῷ προϋπῆρξε μέρος ἐσιώδες, ἀλλ' ἐκ τῶν μηδενὸς ἐγένετο, ὃ πᾶσιν ἀτοπον ἔδοξε τοῖς καθ' ἑκάστην αἴρεσιν φιλοσοφεῖσιν, ἢ προϋπῆρξεν αὐτῷ τρίτον μέρος, τὸ δὲ ὅθεν ἢ ὑλη. Πέμπτον ἐπειδὴ φθείρεται τὰ πράγματα, ἢ εἰς τὸ μηδὲν ἀπέρχεται, ἢ εἰς ὑλην τινὰ, μάλιστα δὲ ἐπειδὴ μηδὲν ἐστὶν αὐτῷ φθαρτικόν, ἀνάγκη τί κακοποιὸν ἐνυπάρχειν, καὶ τῆς φθορᾶς αἴτιον. Ἐκτον καθάπερ τὰ νοητὰ αὐλάτε ὅθεν καὶ ἀσώματα, ἔως ἀνάγκη τὰ αἰσθητὰ ἐξ τῆς ὑλης τῆς τῶν νοητῶν ἐκπίπτειν ἀξίας, ὅθεν εἴρηται ἐν τῇ πρώτῃ ἐξ ἑραῶν, ὅτι πάντῳ τὸ αἰσθητὸν ὑλην ἔχει. Ἐβδόμον ἐπειδὴ αἱ ἀρχαὶ ἐναντία εἰσὶ καὶ πάσης μεταβολῆς οἱ ὅροι ἀλλήλοις ἀντίκεινται, εἶναι τὴν μεταξὺ φύσιν ἀνάγκη ὡς κοινὸν ὑποκείμενον, καὶ τὴν ὁπκρατῆντος δεκτικόν, Ὅγδοον ἵνα μήπω ποτε ἐπληίπη ἢ γένεσις ἀνάγκη τὴν ἑτέραν γένεσιν ἑτέραν φθορὰν εἶναι, τὸ δὲ σώζεται κοινῆς τινὸς ὑποκειμένης φύσεως, ἢ τις ἑτέρα γυμνωθεῖσα εἶδος, τρίτον ὑποδέχεται

ὡς λέγεται πρώτῳ Φυσικῶν, ὅτι γένεσις, καὶ φθορὰς ἐνάτω τὰ ἐπὶ
 σιλλύλου ἅπαντα δράτε εἰς ἀλλήλα, καὶ πάχει. τὸτο δὲ ἀδυνατὸν μὴ
 μίαν ἔχοντα τὴν ὕλην, καὶ τοῖς εἶδοσι διαφέροντα ὡς λέγεται ἐν τῷ
 ὅτι γένεσις καὶ φθορὰς μορίῳ μ γ'. δέκατον ἀναγκαῖον ἔστιν εἶναι τὴν
 ὕλην, ὡς ἔστι δυνατὸν πλῆθος ἀτόμων ἐπὶ τὸ αὐτὸ εἶδος, τὸ γὰρ εἶ-
 δος καθ' ἑαυτὸ εἰδικῆς ἔστι διαφορᾶς αἰτίον, καὶ δὲ τὸν διάφορον τρόπον
 τῆς ἐν ὕλῃ υποδοχῆς, καὶ τὰς ἀτομικὰς ἀπεργάζεται διαφορᾶς, ἢ ὕλη
 ποίνω ἔστι τῆς καὶ τὸν ἀειδμὸν διαφορᾶς αἰτίον, ὡς λέγεται ι β'. τῷ
 μὲν τὰ Φυσικὰ μορίῳ μ δ' καὶ πρώτῳ ὅτι ἔραυε, ὅθεν ἐν τῷ πέμ-
 πτῳ τῷ μὲν τὰ Φυσικὰ μορίῳ δικάτῳ, ἐν ἀειδμῷ λέγεται οὐ τινος
 ἔστιν ἢ ὕλη μία. ι α'. ἐπειδὴ δοθέντος πατέρου τῷ ἐναντίου, καὶ πα-
 τέρον ἐξ ἀνάγκης δίδεται. πιθανὸν ἔστιν, ἕως τῆς ἀπλεσίας ἐν-
 τελεχείας τῆς ἐδμίας ἐχέσης ἐν αὐτῇ δυνάμει παθητικῇ, εἶναι ἐν
 τοῖς ἕσι καὶ δυνάμει παθητικῇ ἐδμίας ἐχέσαι ἐπιτέλειαν. ὅπως αὐ-
 τήλοισ ἀτίκεινται, τὸ, τε ἀκρότατον τῷ ὄντων, καὶ τὸ ἔχατον. ι β'. ἢ
 ὁσημέραι πύρα διδάσκει, καὶ ἢ τῷ πραγμάτων ἐπαγωγῇ τὰ γινόμενα
 ἐκ τινος αὐτὸ γίνεσθαι, καὶ εἰς τι ἀναλύεσθαι. τὸτο δὲ ἐξ ἑ γίνεσθαι τὰ
 ὄντα καὶ εἰς ὃ φθείρεται, ἔχατον ἔστιν ἢ ὕλη. ι γ'. ἐπειδὴ τὰ ἐνδεχόμενα
 πάντα συνδέσθαι εἰσιν, ἀνάγκη ἔστιν εἶναι τὴν ὕλην, ἢ τις ὡς ἀδιαφόρου
 δυναμῆς ὅπως τε καὶ ἄλλως ἔχειν τῷ ἐνδεχομένων ἀπάντων αἰτία ἔστι.
 ι δ'. ἐπειδὴ τὸ ἀγαθὸν διαδοσιμὸν ἔστι, μάταιον αὐτὸ εἶναι μὴ ὄντος τῆς δια-
 δόξου. Εἰκὸς ἔν ἔστιν εἶναι τὴν ὕλην δεκτικῇ τῷ εἶδαν, ἀγαθῶν ὄν-
 των καὶ τελειωτικῶν. Ἐκ τούτων ἔν ἔστι μόνον φανερὸν ἔστιν, ὅτι ἔστι τις ὕλη
 ἀλλὰ καὶ ὅτι ἀρχὴ ἔστι τῆς ὄντων γένεσις. ὅθεν ὁ Φιλόσοφος ὁμολο-
 γούτων πάντων τῷ Φιλοσόφῳ ὅτι ἔστιν ἢ ὕλη, ἢ τὴν ταύτης ὑπαρξίν
 ἀποδείκνυσι πρώτῳ τῷ Φυσικῶν, ἀλλ' ὅτι ἀρχὴ ἔστι καὶ συναιτίον.

Πότερον ; ἢ ὕλη ὄν ἔστιν ;

Ομολογεῖται μὲν, ὡς ἴσκει, πᾶσιν εἶναι τὴν ὕλην ἐν τοῖς ἕσιν,
 ἀμφισβᾶλλεται δὲ πότερον ὄν ἔστιν, ἢ μὴ ὄν. τοῖς μὲν δὲ ἀρχαίοις
 αὕτη μόνη ὄν ἐλέγετο καὶ ἕσια, καὶ φύσις τῷ πραγμάτων. ὅθεν δὲ τὰ
 Πλάτωνος ἐν τῷ σοφιστῇ μὴ ὄν ὀνομάζεται. ὅθεν δὲ τὸ Ἀριστοτέλης
 μὴ ὄν ἐνεργεία λέγεται, δυνάμει δὲ ὄν, καὶ μὴ ὄν καὶ συμβεβηκὸς ἐξ
 τῆς ἕρησι. καθ' ἑαυτῷ δὲ ὄν, ὡς λέγεται πρώτῳ Φυσικῶν μορίῳ
 ο δ'. δεικνύεται δὲ πρώτῳ ὅτι ἐκ ὄν ἔστι, τὸ δὲ ἔδω ὄν τῷ δέκα κατη-
 γοριῶν μὴ ὄν ἔστιν, ὡς λέγεται πέμπτῳ τῷ μὲν τὰ Φυσικὰ τεμμαχίῳ
 ι δ'. ἢ δὲ ὕλη καθ' ἑαυτῷ ἔδω ἔστι τῷ κατηγοριῶν, ὡς λέγεται ι β'.

δόμῳ τῷ μῆ τὰ Φυσικὰ μορίῳ ὀυδῶν, ἀρα μὴ ὄν ὄσι. δούτερον τὸ δι-
 νάμει ὄν ἔκ ἔσιν ὄν., ὡς συνάγεται τῷ Α' βερρώη δ'. τῷ μὲν τὰ
 Φυσικὰ μορίῳ εἰ. καὶ τῷ τὸ δυνάμει συνημμένῳ αὐτῷ τὴν σέρησιν
 ἔχει, καὶ ἔσιν ἐν ἀειδμῶ μῆ τῆς σέρησιως, ἥτις καθ' ἑαυτὴν ἔκ ὄν
 ἔσιν ὡς λέγεται πρῶτον Φυσικῶν περμαχίῳ ε'. καὶ ε' ε'. μὴ ὄν ἀρα ἢ
 ὕλη. τρίτον τὸ τῷ καλῷ καὶ φύσῳ ὀυγόμενον ἔκ ἔσι καθ' αὐτὸ ἀγα-
 θόν, ἢ τῷ ἔφισις σέρησιν ὑποτίθῃσι τῷ ἔφισι, ὄθεν αἰχρὸν ἢ ὕλη, λέ-
 γεται τῷ Φιλοσόφῳ καὶ τῷ ἀγαθῷ ἐφιεμένον πρῶτον Φυσικῶν περμαχίῳ
 μ. ἀρα ἔκ ἀγαθόν. εἶδε ἔκ ἀγαθόν, εἶδε ὄν. τὸ γὰρ ἀγαθόν καὶ
 ὄν ἀντιστρέφῃσι. πελῶταῖον ἔκ τῷ πέμπτῳ τῷ Φυσικῶν μορίῳ ὀυδῶν ἔ-
 γίνεταί ἔκ ἔσιν ἐν τόπῳ, τὸ δὲ μὴ ἐν τόπῳ μὴδὲ ὄν ὄσι, γίνεταί
 δὲ ἢ ὕλη, ἀρα μὴ ὄν ὄσι, διὰ τοῦ τῷ Φιλόσοφῳ τὴν γῆσιν μὴ
 κίνησιν εἶσαι φησί, γίνεταί τῷ τὸ μὴ ὄν, τὸ δὲ μὴ ὄν, ἔτε ἐν τόπῳ
 ὄσι, ἔτε κινεῖσθαι δυνατὸν, ἔξ ἐναντίας δὲ ὄν εἶναι βεβαιοὶ τὸ, μέρος
 εἶναι τῆς συνδέσεως ἔσας, καὶ ὑποκείμενον καὶ συναίτιον, καὶ φύσις,
 μάλιστα δὲ τὸ ὄν εἰς τὸ δυνάμει ὄν, καὶ ἐπεργεία διαίρεται. τίς οὐ
 φαίη τὸ δυνάμει ὄν μὴ ὄν εἶναι εἰς τῷ διαίρεσθαι τῷ ὄντος; εἰς ὀπι-
 λυσιν ἔν ἀκραιφνῇ τῆς Α' μπισβητήσιως δεῖ, τῷ ὄντος καὶ μὴ ὄντος εἶδε-
 ναι τὰ σημανόμενα, ἐπειδὴ δὲ ὄσαχῶς λέγεται τῷ ἐναντίων θάτερον, καὶ
 θάτερον τοσαυταχῶς εἴρηται, ὡς ἄπο δηλοτέρων ἀρξομαι τῷ τῷ μὴ ὄντος
 σημανομένων, Δίῳ καὶ δέκα δὲ σημαίνεσθαι τῷ τῷ μὴ ὄντος ὀνόματι πα-
 ρὰ τοῖς Φιλοσόφοις ἔγνωμεν. καὶ τῷ ἢ ἐν τῇ τῷ λόγῳ συνδέσει τὸ μὴ
 ὄν θεωρεῖται, καὶ ἔσι τὸ ψεύδος, ὡ πῆρ ἀντιτίθεται τὸ ἀληθές, καὶ ὄν
 λέγεται, καθ' ἡν σημασίαν ὁ Φιλόσοφος πρῶτον τῷ ὕσέρων ἀναλυτι-
 κῶν φησιν, ὅτι τὸ μὴ ὄν ἀπίσθητον, ἢ θεωρεῖται τὸ μὴ ὄν ἐν τοῖς ἔστιν
 ἔκτος τῷ λόγῳ, καὶ τῷ πολλαχῶς, ἢ καθὰ μὴ ἀπόλυτον ἔχει τὸ εἶ-
 ναι, ἀλλ' ἐτέρῳ ἐξήρηται, καὶ τῷ ἀντίκειται τὸ ἀπόλυτως ὄν, τὸ μὴ-
 δούτος ἔξωθεν ἐπικρεμμένον, οἷον ὄσι, ἀπάντων τῷ ὄντων, τὸ θειότατον,
 ὄτω ἀδραβαλλόμενα τὰ ὑφ' αὐτὸ μὴ ὄντα λέγεται τῷ Πλάτῳ, ὡς ἐν-
 δεχόμενα εἶναι τε καὶ μὴ εἶναι τῷ ἐτέρωθεν ἐξήρησθαι, ἢ μὴ ὄν ὄσι τὰ
 ὑπὸ τὰ ἐτελή πάντα ὄντα, καὶ ἐν ἔχατι κείμενον, ὡ τὰ ἐτελή πάν-
 τα ἀντίκειται, οἷον ὄσι ἢ ὕλη, ἢ τὸ μὴ ὄν ἀντὶ τῷ μὴ ἀληθῶς ὄντος
 λαμβάνεται, ἀλλὰ σκιαὶ μάλλον ἔσιν, ἥτις γίνεσθαι μὴ, ἀλλ' ἔκ εἶναι
 λέγεται, καθ' ἡν σημασίαν αἱ τῷ σώματων σκιαὶ μὴ ὄντα λέγεται.
 ἄτω δὲ τῷ μὴ ὄντι, ἀντιπίπτει τὸ κυρίως ὄν, οἷον εἰσὶν αἱ ἰδίας πα-
 ρὰ τῷ Πλάτῳ, αἱ ἀδραβαλλόμενα τὰ σώματα, μὴ ὄντα εἰσὶ καὶ σκιαὶ
 τῷ ὄντων, ἢ μὴ ὄν ὄσι τῷ ὄντι κυρίως ἀντικείμενον, ὄν δὲ τὸ συν-
 δετὸν ἔσι καὶ λέγεται πολλαχῶς παρ' Α' εἰσοτέλει. μὴ ὄν ἀρα εἶσαι τὸ

μὴ σιῶμετον. ἢ μὴ ὄν ἐστι τὸ μὴ τοιοῦτον, οἷον τὸ ξύλον μὴ πῦρ ἐστὶ, τὸ δὲ ἀντικείμενον τῷ τὸ ἀθεμετικόν ἐστὶ πάντων, οἷον ἔστιν ὁ θεὸς καὶ τὸν Πλάτωνα. ἢ μὴ ὄν ἐστὶ τὸ κατὰ συμβεβηκός μὴ ὄν, ὡς ἀντίκειται τὸ κατὰ αὐτὸ ὄν, οἷον ἢ ὕλη κατὰ συμβεβηκός ἐστὶ μὴ ὄν, ἢ τὸ μὴ ὄν λαμβάνεται ἀπὸ τῆς μὴ ἀπλῶς ὄντος, ὡς ἀντίκειται τὸ ἀπλῶς ὄν, οἷον ἢ ἔσθια, κατὰ τὴν σημασίαν τὰ συμβεβηκότα εἰ λέγεται ὄντα, ἀλλὰ τὰ ὄντος ὄντα. ἢ ἀπὸ τῆς μὴ ὄντος ἐνεργείας, ὡς ἀντίκειται τὸ ὄν ἐνεργείας. ἢ ἀπὸ τῆς μηδενός κατὰ τὴν σημασίαν μηδενὸς εἶναι λέγεται ἔξω τῆς ἔρανος. πρῶτον περὶ ἔρανος μοδίω β'. ἢ ἀπὸ τῆς κακῆς, ὡς ἀντίκειται τὸ καλόν, τὴν γὰρ κακίαν μὴ ὄν φαμεν. ἢ ἀπὸ τῆς μὴ αἰδητῆς, εἴθε δὴ μόνον ἀνὴρ ἐστὶν, ὡς μὴ αἰδητῆς ὄντος εἶδος εἶναι φαμεν, ποσῶν ὄντων τὰ ὄντος καὶ μὴ ὄντος σημασιολογῶν, φανερόν ἐστιν ὅτι ἢ ὕλη καὶ ὄν καὶ μὴ ὄν ἐστὶ, καὶ ἀρχὴ καὶ τελευτὴ τῶν ὄντων, καὶ πρῶτον καὶ ἔχατον, καὶ μέσον μεταξὺ τῆς ὄντος καὶ μὴ ὄντος, ἥτοι τοῦ μηδενός καὶ ὄντος ἐνεργείας. Κατὰ μὲν ἐν τῆς ἀμφὶ τὸν Πλάτωνα τοιαύτη τίς ἐστὶν ἢ τῆς ὄντος τάξις. πρῶτον ἔστιν ὁ θεὸς ὑπὲρ τὸ ὄν ὑπάρχον καὶ ἀρχὴ τοῦ ὄντος. δεύτερον ὁ νοῦς καὶ αἱ ἰδέαι, αἵ τινες ἀληθῶς ὄντα λέγεται, ἐν οἷς ὁ ἀνοσιπῶν νῦς ἐξοχολογῶν τῶν ὄντων εἴρηται μονάς, ὡς ἐπιζομιζῶν ἐν ἐκείνῳ πάντων. τρίτον ἐστὶν ἢ ψυχὴ, ἥτις ὡς αἰδῖος εἶναι λέγεται, ὡς δὲ μετοχὴ τῶν ἰδεῶν γίνεταί καὶ κινεῖται, καὶ τῆς ἀκρίβους εἶναι λείπεται. τέταρτον τὰ θνητὰ πάντα καὶ σιῶμετα, αἵ γίνεσθαι λέγεται, ἀλλ' ἐκ εἶναι, ὡς ἐν ῥοῇ τὸ εἶναι ἔχοντα, καὶ σκιά τῶν ἰδεῶν ὄντα, ἔχατον δὲ τῶν ὄντων ἢ ὕλη, ὡς μὴ ὄν καὶ ὑπερημενὴ πάσης ἐνεργείας, ὡς μηδὲ τῶν γιγνομένων εἶναι, ἀλλὰ προητοιμαῖσαι τοῖς γιγνομένοις, ὡς τόπον. ὅθεν καὶ ἀδύνατον λέγεται θειότητος ἀμοιρον, ἀλλὰ μὲν ἐκ ὄν. ὁ δὲ Σταγειρήτης εἰ συμφωνεῖ τῇ τῆς Πλάτωνος θέσει τῆς παντός, τὰς δὲ ἰδέας ἀπὸ ὅλων ὅπως ἀνέξεψε τὴν Πλατωνικὴν τάξιν, διαιρεῖ τοιγαρὲν ἐκεῖνος τὸ ὄν εἰς τὸ δυνάμει ὄν, καὶ τὸ ἐνεργείας, καὶ δυνάμει μὲν ὄν, ἐνεργείας δὲ μὴ ὄν καλεῖ τὴν ὕλην πρῶτον περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς μοδίω κβ'. ἔτι δὲ κατὰ αὐτὸ μὲν ὄν, μὴ ὄν δὲ κατὰ συμβεβηκός διὰ τὸ σιωπῆσαι τὴν ἔρησιν αὐτῆς, ὡς λέγεται πρῶτον Φυσικῶν, ὅθεν φανερόν ἐστιν ὅπως τὰ γιγνόμενα ἐκ τῆς ὕλης, πῆ μὲν, ἐξ ὄντος, πῆ δὲ ἐκ μὴ ὄντος λέγεται γίνεσθαι, καὶ ῥαδίως ἔχοι αὐτὴς ἐπιλύσαι τὸ ἐξ ἀρχῆς ἀμφιβαλλόμενον, ἐστὶ γὰρ ὄν καὶ μὴ ὄν, εἰ γὰρ ἀνάπλασμα διανοίας εἰ δὲ κατ' ἐπίνοιαν ὄν ἐστὶν, ἀλλ' ἐν τοῖς φύσει ἐστὶ τέτακται, καὶ φύσις ὀνομάζεται δεύτερον Φυσικῶν. πρὸς δὲ τὰς ἐνστάσεις ἀπαντῶμεν, καὶ πρὸς μὲν τὸ πρῶτον φαμεν, μηδενὸς εἶναι τῶν δέκα κατηγοριῶν ἐνεργείας τὴν ὕλην, ἀλλὰ πάντα δυνάμει ὡς δεκτικῆς

τόπων. πρὸς δὲ τὸ δώτερον λέγομεν, εἶναι δὲ αἶμα ἐκ ἀπλῶς, ἀλλ' ὡς μὴ τόδετι, ἔστι δὲ ὡς ὑποκείμενον κατ' αὐτὸ ἐνεργεία καὶ μὴ διωάμει διωάμει γάρ ἐστι πρὸς τὰ εἶδη, ἀλλὰ μὴ πρὸς ἑαυτό. πρὸς δὲ τὸ γ' εὐί- ζεσθαι τῷ ἀειδμῷ φανερὸν τὴν ὕλην, καὶ τὴν σέρησιν ἐκ ἀπλῶς, ἀλλὰ τῷ ὑποκειμένῳ, ὥστε ἐκ ἔπειτα μὴ ὄντος ἕως τῆς σέρησεως, καὶ τὴν ὕλην μὴ ὄν εἶναι, ὅτι μὴ κατὰ συμβεβηκός. πρὸς δὲ τὸ δ' ἐφίεσθαι φανερὸν τῷ ἀγαθῷ τὴν ὕλην, καὶ τῷ τελειότερῳ δηλαδὴ τῷ εἶδῳ, ὅθεν ἐκ ὁδῶς σιωπάται μὴ ὄν εἶναι, ἐ γὰρ ἐκ ἀγαθῶν ἀπλῶς, ἀλλ' ὡς πρὸς τὰ εἶδη, ἀίχρ' ἀ γάρ ἐστι κατὰ συμβεβηκός, διὰ τὴν ἐν αὐτῇ σέρησιν. πρὸς δὲ τὸ τελευταῖον φανερὸν, ἐν τῷ ρηθῆναι μορίῳ τῷ Φιλοσό- φῳ, αἰτὶ τῷ ὄν γίγνεται τὴν ὕλην ὑπειληφέναι ὡς ἔστι μὲν τῆς σέρησεως τῷ πρὸς ὄν ὄν, ἢ γὰρ ἐσερημῆ τῷ εἶδῳ ἐκ ἔσιν ἐνεργεία, ἔτε ἐν τῷ πῶ, ὡς δὲ μέρος τῷ σιωδέτε, καὶ εἰδοποιημένῳ ἤδη ὑπάρχει διὰ τὸ εἶδος, καὶ ἐν τῷ πῶ ὅσιν ὡς λέγεται α' περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς.

Πότερον ἢ πρώτη ὕλη ἐστὶν ἕστια καὶ τόδε τί.

Δ Εδύλωται πῶς ἢ ὕλη ὄν ἐστὶ καὶ μὴ ὄν, καὶ ὑπὸ τὸ ὄν, σκεψάμεθα πῶς πότερον ἕστια ἐστὶ καὶ τὸ δέ τι. ὅτι ἢ ἐκ ἔσιν ἕστια δείκνυται, πῶς γὰρ τὸ γιγνόμενον ἐκ τῆς ἰσοφάσεως αὐτῆ γίγνεται, γίγνεται δὲ ἐκ τῆς ὕλης ἢ ἕστια. ἀρα ἢ ὕλη ἐκ ἔσιν ἕστια. διὸ καὶ Ἀριστοτέλης ἐβ- δόμῳ τῷ μὲν τὰ Φυσικὰ μορίῳ ἢ ἐκ εἶναι τὴν ὕλην ἕστια φησὶ. τὸ δὲ ἐναντίον ἀποδεικνύσκει τοιοῦδε λόγοι, εἰ γὰρ ἢ ὕλη ἐκ τῆς ἕστια, γίγνεται ἂν ἕστια ἐκ μὴ ἕστιας, καὶ ἕστιας τῆς αἰτίας ἢ μὴ ἕστια, ἂ ὡς ἀποπα ἀπαρίσκει τῷ Φιλοσόφῳ πρῶτῳ Φυσικῶν, μορίῳ ν β'. ἔτι δὲ πᾶσα φύσις ἕστια ἐστὶν, ἢ δὲ ὕλη φύσις ἐστὶν, ἀρα ἕστια. διὰ ταῦτα τοιγαρῶν ὁ Φιλόσοφος τὴν ὕλην ὅτε μὴ ἕστια, ὅτε δὲ μὴ ἕστια ὀνομάζει, πρῶτῳ δὲ Φυσικῶν, μορίῳ ο θ'. τὴν οἰκείαν ἀποφαινομένης δόξαν τὴν ὕλην ἐγγὺς καὶ ἕστια πῶς φησὶ. διὸ δεῖ τί ἡμῖν ὑποση- μαίνει τὸ ἐγγὺς ἐρμηνεύσαι. ἐπεὶ γὰρ ἢ ὕλη ὄν ἐστὶ, τὸ δὲ ὄν ἢ ἕστια ἢ συμβεβηκός ἐστὶν, ὡς ἐδὲ ἐστὶ μεταξὺ, ἀνάγκη τὴν ὕλην ἢ ἕστια εἶ- ναι ἢ συμβεβηκός. πῶς ἐν τῷ ἕστια μὴ ἕστια, τῷ δὲ μὴ ἕστια, λέγεται; Ἐπιστάσεως ἐ ἀξίον ὅτι τῷ τῆς ἕστιας ὀνόματι ἢ σιωδέτος ἕστια δηλεῖται. αὕτη γὰρ αὐθύπακτος ἐστὶ, τῷ δὲ κατ' αὐτὸ ὑπάρχειν δείξεται ἢ ἕστια, πρῶτος ἐν ἕστια λέγεται, ὅ,τι αὐ κατ' εἰδίαν ἐν τῇ κατηγορίᾳ πάτεται τῆς ἕστιας, ὅσα δὲ εἰς σύστασιν ἕστιας σιω- δέσκει, καὶ πλαγίως ἐν τῇ σειρά πάτεται τῆς ἕστιας, πρὸς μὲν τὰ συμβεβηκῶτα ἕστια λέγονται, πρὸς δὲ τὴν κυρίως ἕστια, καὶ μὴ ἐ-